

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 10
2024

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 10

Рівне, 2024

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, в.о.ректора, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Виконавчий редактор:

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії:

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, професор кафедри загальної психології, психодіагностики та психотерапії, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олена Сергіївна - здобувач ступеня PhD кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету за спеціальністю 053 «Психологія»..

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол №12 від 5 грудня 2024 р.)*

люди не тільки впевнено адаптуються в нових середовищах, але й продовжують вчитися та розвиватися, зберігаючи емоційну рівновагу і високий рівень соціальної інтеграції.

Список використаних джерел

1. Дерев'янка С.П. Методичні засоби діагностики емоційного інтелекту. *Вісник Чернігівського національного пед. ун-ту імені Т.Г. Шевченка*. Серія: Психологічні науки. Чернігів : ЧНПУ, 2015. Вип. 128. С. 95–99.
2. Власова О.І. Психологія соціальних здібностей: структура, динаміка, чинники розвитку: монографія. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2005. 308 с.
3. Коноплицька Ю. І. Особливості розвитку емоційного інтелекту. *Психологія: реальність і перспективи*. 2018. № 11. С. 70–75.
4. Концепція Нової української школи. <https://surl.li/lrlazz> (дата звернення: 27.07.2024).
5. Максьом К.В. Емоційний інтелект: Основні концептуальні підходи та структурна модель соціально-психологічного феномену. *Зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України*. С. 350-351 <https://surl.li/abcdqs>
6. Савченко Ю.Ю. (2014). Розвиток емоційного інтелекту учнів молодшого шкільного віку. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*, (12), 12-16.
7. Сухопара І.Г. Чинники розвитку емоційного інтелекту молодших школярів у контексті нової української школи *Науковий Вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського*. Педагогічні Науки № 2 (6 5) , травень 2019, С.297.

УДК159.923: 374.1

СТАН МЕДІАОСВІТИ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА У ПЕРІОД ВІЙНИ

Хома Людмила, здобувач ОС «магістр»

спеціальності 053 «Психологія», 2 курс РДГУ

Науковий керівник: Безлюдна В.І., кандидат педагогічних наук,
професор кафедри

3 червня 2024 року Міністерством культури та інформаційної політики України було презентовано «Стратегію розвитку медіаграмотності на період до 2026 року». Цей документ розроблено відповідно до закріплених норм Закону України «Про медіа» [3], який передбачає правове регулювання діяльності ЗМІ в умовах повномасштабної збройної агресії. «Стійкість населення України до дезінформації та маніпуляцій є визначальною для захисту державності та розбудови успішної країни під час правового режиму воєнного стану та у післявоєнний період. Таким захистом є медіаграмотність, яка потребує опанування з найменшого віку та розвитку протягом усього життя», – говориться у вступі до Стратегії.

Серед описаних викликів у Стратегії виокремлюють психоемоційний стан суспільства, спричинений медіатравматизацією, негативним станом і враженнями від новин та аудіовізуального контенту, а серед цільових аудиторій, що поставлені в основні пріоритети, окреме місце посідають такі аудиторії як діти та батьки. Серед цілей, поставлених Стратегією, визначено Ціль №4: Медіаграмотність сприймається як компетентність, що розвивається впродовж всього життя. А «налагодження ефективної співпраці з МОН для системного впровадження медіа грамотності», «врахування навчальними програмами особливостей розвитку сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема штучного інтелекту» визначено як один із головних засобів досягнення цієї цілі [2].

Стратегія розвитку медіаграмотності не є першим документом, розробленим в галузі медіаосвіти в Україні. У 2016 році Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України було запропоновано Концепцію впровадження медіаосвіти в Україні. Вона описує мету та завдання медіаосвіти, а також формує її основні принципи та пріоритетні напрямки

розвитку. Оскільки саме медіаосвіта є основним інструментом формування медіаграмотності та медіагігієни, ця Концепція, беззаперечно, є одним із основоположних документів галузі. В Концепції також описано основні форми медіаосвіти, етапи реалізації та сформовано термінологічну базу. Серед інших форм автори виділяють шкільну медіаосвіту, медіаосвіту у вищій школі та батьківську медіаосвіту⁴].

Досліджуючи формування медіагігієни українського юнацтва, ми звернули увагу на такі чинники як батьки, і школа, що є базою для формування медіаграмотності та медіагігієни. Актуальність даного дослідження із появою та розвитком штучного інтелекту динамічно зростає, адже в той час, як збільшується кількість і покращується якість інструментів ШІ, законодавча база щодо його використання та способи обмеження його шкідливого впливу досі є нерозробленими. Єдиними засобами уникнення згубного впливу ШІ лишаються критичне мислення та здоровий глузд. Формування *навичок критичного мислення*, що стають не просто важливими, а необхідними для кожного, і є одним із основних завдань медіаосвіти, адже попереду повоєнні роки, роки відбудови нашої держави і руху до посилення демократії, або стрімкого падіння до диктатури.

Мета повідомлення полягає у дослідженні ефективності заходів, що вживаються на державному рівні для формування медіагігієни юнацтва та ролі батьків і сім'ї у цьому процесі. Для визначення стану медіаосвіти серед юнацтва у вересні-листопаді 2024 року було проведено анкетне онлайн-опитування студентів 1 та 2 курсів РДГУ. Серед опитаних 84% жінки, 16% чоловіки віком 17-19 років. 52% опитаних проживають у Рівному, 32% в Рівненській області і 16% мешкають в інших областях України. 80% опитаних отримували під час освітнього процесу знання в галузі медіаосвіти. Водночас лише 32% опитаних отримали свої знання у школі і всього 16% – у ВУЗі, ще 32% – від друзів, з Інтернет ресурсів чи соціальних мереж. Усі респонденти не отримували медіаосвіти від батьків та у закладах позашкільної освіти. А 20% опитаних студентів взагалі не отримували знань в галузі медіаосвіти. (Рис. 2.) Кожен із опитаних вказав лише одне джерело отриманих знань, таким чином відсутня така риса медіаосвіти, як наступність та повнота охоплення. Оскільки процес мав би розпочинатися вдома, від батьків, продовжуватися у школі, в закладах позашкільної освіти і далі у ВУЗі, що передбачено і “Стратегією розвитку медіаграмотності” [2] і “Концепцією впровадження медіаосвіти” [4].

Державні програми реалізуються недостатньо, щоб забезпечити виконання поставлених завдань, а українське юнацтво лишається вразливим в умовах інформаційної війни, що триває уже не перше десятиріччя.

Рис. 2. Джерело знань та навичок у галузі медіаграмотності

Аналізуючи результати проведеного опитування, ми бачимо, що 96% респондентів вважають себе медіаграмотними, і лише 4% – ні. Значення поняття “медіаграмотність”, за їх власною оцінкою, розуміють 96% опитаних, а поняття “медіагігієна” – 88% анкетованих. Але, попри високу самооцінку, відповіді на питання про інформаційну війну, фейки та мету ПІСО показують, що опитані є недостатньо компетентними в галузі медіаосвіти. Так, тільки 20% опитаних розуміють суть інформаційної війни, а фейк правильно визначають лише 28%.

Висновки. Відсутність системності у передачі знань про медіаграмотність від батьків, школи та позашкільних закладів ставить юнацтво у вразливе становище перед маніпуляціями. Відсутність послідовності, всеохопності та наступності в медіасвіті не дає сформувати стійкі знання і навички. А загрози й виклики, пов'язані із розвитком медіасередовища, із зростанням кількості інструментів штучного інтелекту та активною діяльністю ворожих спецслужб не лише в інформаційному середовищі, а й в середовищі молодіжної культури та геймерських спільнот розвиваються швидше, ніж інструменти державної регуляції та запобігання їй освітні заходи.

Список використаних джерел

1. Презентовано Стратегію з розвитку медіаграмотності на період до 2026 року. URL: https://kompkd.rada.gov.ua/news/main_news/76261.html
2. Стратегія Міністерства культури та інформаційної політики України з розвитку медіаграмотності на період до 2026 року. URL: <https://surl.li/ldkpzn>
3. Закон України Про медіа. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>
4. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) URL: <https://surl.li/rchoke>

УДК 159.944.4:355.01:341.321.32.

ФАКТОРИ РИЗИКУ ПТСР У ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ БОЙОВИХ ДІЙ, ШЛЯХИ ЇХ ВИЯВЛЕННЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ

Яницька Ольга, здобувач ОС «магістр»,
спеціальності 053 «Психологія», 2 курс, РДГУ

Науковий керівник: Демчук О.О., кандидат психологічних наук, доцент

Постановка проблеми: Участь військовослужбовців у бойових діях супроводжується постійним психологічним навантаженням і надзвичайними стресовими факторами, які створюють високий ризик розвитку посттравматичного стресового розладу (ПТСР). ПТСР є серйозною проблемою, що може призвести до тривалих порушень психічного здоров'я, труднощів із соціальною адаптацією, зниження якості життя та особистої ефективності військових після повернення до мирного середовища.

Мета дослідження: аналіз факторів ризику розвитку посттравматичного стресового розладу (ПТСР) у військовослужбовців, що перебувають в умовах бойових дій, з метою виявлення ключових психосоціальних, фізичних і психологічних чинників, які сприяють розвитку ПТСР, а також розробка рекомендацій щодо покращення психопрофілактики та психологічної реабілітації для військовослужбовців

Виклад основного матеріалу дослідження: В умовах бойових дій військовослужбовці стикаються з інтенсивними емоційними потрясіннями: безпекою для життя, втратою близьких товаришів, пораненнями або загрозою отримати фізичні травми. вчені з Університету Ліверпуля та Університету Кардіффа проводили дослідження впливу військової служби на психічне здоров'я солдатів, які показали, що військовослужбовці мають вищий рівень посттравматичного стресового розладу (ПТСР) порівняно з цивільним населенням. Проте, при численні дослідження ПТСР, існує недостатня кількість даних щодо того, які саме фактори у військових умовах є найбільш критичними для розвитку цього

ЗМІСТ

Частина 1. ТЕОРЕТИКО-ЕМПІРИЧНИЙ КОНТЕНТ МОЛОДІЖНИХ ПОШУКІВ	
Аладько Тетяна Психологічні чинники професійного вигорання медичних працівників під час війни	3
Бондар Альона Психологічні особливості переходу військовослужбовців від умов бойових дій до цивільного життя	6
Бондар Альона Особливості надання психологічної допомоги демобілізованим військовослужбовцям	8
Боярчук Мар'яна Прагнення до краси та привабливості у контексті психологічного супроводу	10
Василюк Марія Особливості емоційного розвитку дошкільників в умовах війни	12
Верстляр Ярослава Психологічні особливості управлінської діяльності менеджера	15
Горшковська Лілія Проблема об'єктивності в оцінці претендентів на посаду у процесі кадрового відбору	18
Гуцуляк Ангеліна Особливості сприймання казок дітьми старшого шкільного віку	19
Данильченко Олександр Психологічні особливості впливу інтернет-технологій на студентську молодь	23
Дем'янюк Любов Психологічні особливості стресостійкості особистості у період військового стану	26
Карпова Жанна Психологія роботи з сім'ями в складних життєвих обставинах	28
Катеринчук Дарія Теоретичні аспекти проблеми розвитку емоційного інтелекту в підлітковому віці	30
Ковальчук Олена Психологічні чинники депресії у підлітковому віці	32
Косяк Тетяна Ігрові технології в регуляції емоційних станів дітей ігрові технології в регуляції емоційних станів дітей в умовах воєнного часу	35
Кравцова Світлана Психологічна корекція тривожно-депресивних станів дорослих середнього віку засобами емоційно-образної терапії	38
Кравчук Ірина Психологічні детермінанти агресії: ретроспективний аналіз	40
Любчик Олександра Роль державних та громадських ініціатив у підтримці ментального здоров'я ВПО після окупації	44
Луцак Ольга Роль ігрової діяльності в розвитку дітей молодшого дошкільного віку	47
Малафей Вікторія Когнітивно-поведінкова терапія як ефективний метод роботи з кризовими станами клієнтів	50
Малютіна Олександра Формування соціальної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами казки	52
Мельник Людмила Роль психологічної підтримки у коригуванні впливу чинників,	54

що впливають на професійне самовизначення осіб юнацького віку	
Мельничук Оксана, Піонтковська Діана Психологічні особливості впливу інтернет-технологій на студентську молодь	56
Оздемір Оксана Емоційний інтелект як складова професійного становлення студентів-філологів	59
Омелич Григорій Формування фінансової грамотності дітей дошкільного віку: педагогічні можливості дидактичної гри	62
Пантелеймонова Наталія, Широких Анастасія Особливості симптомів ПТСР та специфіка його діагностики у військовослужбовців	65
Пермінова Наталія Психологічні чинники управління персоналом в умовах воєнного стану	68
Помаранський Валентин Дослідження психологічної готовності до бойових дій у добровольців сил територіальної оборони Збройних сил України	71
Рабош Наталія Особливості педагогічних конфліктів : шляхи вирішення	74
Рожко Олена Розвиток літературних здібностей у підлітковому та юнацькому віці	77
Сабат Єлизавета Вплив соціальних мереж на комунікативну поведінку старшокурників	79
Сапронова Катерина Сімейні конфлікти як складова міжособистісної взаємодії подружніх пар	82
Супрунюк Олена Розвиток емоційного інтелекту у дітей молодшого шкільного віку арт-терапевтичними технологіями	84
Хома Людмила Стан медіаосвіти українського юнацтва у період війни	87
Яницька Ольга Фактори ризику ПТСР у військовослужбовців в умовах бойових дій, шляхи їх виявлення та запобігання	89
Яскевець Тетяна Теоретико-методологічні дослідження соціального інтелекту особистості	92
Частина 2. ЛІТЕРАТУРНИЙ КРЕАТИВ: «СТУДЕНТСЬКИЙ ДАРУНОК УКРАЇНСЬКИМ ДІТЯМ» (авторські казки)	
Лазарчук Яна З Україною в серці	95
Власюк Вікторія Птах світла	96
Галюк Світлана Разом непереможні!	97
Дубич Ольга Хосмко та чарівний метелик	98
Жмура Світлана Як ведмідь допоміг зайчику який заблукав	99
Ковальчук Соломія Слідуй світлу в своєму серці	100
Левчук Андрій Лисичка та чарівна квітка	101
Максимчук Маргарита Дикий вогонь	101
Михасик Ольга Казка про білочку Марисю та її страх	102

Шелест Марія Казка про мишеня та велике бажання	103
Частина 3 МАТЕРІАЛИ КОНКУРСУ СТУДЕНТСЬКИХ РОБІТ «ПОЯСНИ ДИТИНІ ПРО ГОЛОДОМОР»	
Правник Ярослав, Мельничук Софія, Кучер Максим, Демчук Анна Вони просто чекали нашої смерті	105
Галаган Крістіна Хліб, що став пам'яттю: Історія про Голодомор для дітей	107

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ

Збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 10

Упорядники:

проф. Павелків Р. В., проф. Корчакова Н. В.

Підписано до друку 05.12.2024 р.

Формат 60х84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний. Ум.
друк. арк. 13,4. Наклад 300

ТОВ «Центр учбової літератури»

вул. Лаврська, 20 м. Київ

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції

ДК № 2458 від 30.03.2006 р.